

Joseph Haydn, Κουαρτέτο εγχόρδων σε Σι-ύφεση-μείζονα, opus 76 αρ. 4 / Hob. III: 78 (έως το 1797): I. Allegro con spirito, μ. 1-22

Το μέρος αυτό ανοίγει με ένα θέμα στην Σι-ύφεση-μείζονα που συγκροτείται κατά τις προδιαγραφές μιας προτάσεως και προσλαμβάνει ιδιαίτερα μεγάλη έκταση, καθώς ολοκληρώνεται στην θέση του μ. 22. Τούτο βέβαια δεν είναι περίεργο, από την στιγμή που η διπλή παρουσίαση της βασικής ιδέας στο πρώτο σκέλος της παρούσας φράσεως καταλαμβάνει ήδη 12 μέτρα, δηλαδή κάτι παραπάνω από το ήμισυ της συνολικής εκτάσεως του εν λόγω θέματος. Η βασική ιδέα, ειδικότερα, διατυπώνεται στα μ. 1-6 και αποτελείται από δύο επιμέρους διακριτά στοιχεία: το αργό μελωδικό ξεδίπλωμα του πρώτου βιολιού επί της συγχορδίας της τονικής που διατηρούν παράλληλα παρατεταμένη στα μ. 1-4 τα άλλα τρία όργανα, αφ' ενός, και την "ξερή" ομοφωνική εναλλαγή της συγχορδίας της σχετικής της υποδεσπόζουσας με την δεσπόζουσά της ($ii^6 - V_3^4/ii$, ii) που οδηγεί πια σε απόλυτο συγχρονισμό και τα τέσσερα μέλη του ενόργανου συνόλου στα μ. 5-6, αφ' ετέρου. Έπειτα, στα μ. 7-12 τα δύο παραπάνω μορφώματα αναδιατυπώνονται ως παράλλαγμα, κρατώντας όλα τα προηγούμενα χαρακτηριστικά τους (την υφή, το ρυθμικομελωδικό περίγραμμα καθώς και τον μεταβαλλόμενο αρμονικό τους ρυθμό) αλλά αναθεωρώντας την αρμονική τους πορεία, η οποία πλέον από την δεσπόζουσα οδηγείται τελικά στην τονική: V^7 επί τέσσερα μέτρα και κατόπιν $vi - V^7$ και I . Έτσι, με την ολοκλήρωση του πρώτου σκέλους της προτάσεως η βασική ιδέα και το παράλλαγμα της έχουν επεκτείνει την αρχική τονική στην βάση μίας συνηθισμένης αρμονικής διαδοχής $I - ii$ και $V - I$ (η τονικοποίηση της σχετικής της υποδεσπόζουσας στα μ. 5-6 όπως και η αρχική υποκατάσταση της τονικής από την σχετική της στο μ. 11 συνιστούν απλά μέσα αναλογικής επέκτασης της δεύτερης και της τέταρτης εκ των προαναφερόμενων βασικών συγχορδιών).

Το δεύτερο σκέλος της φράσεως ανοίγει στα μ. 13-15 ανατρέχοντας εκ νέου στο εναρκτήριο μόρφωμα της βασικής ιδέας (η μελωδική εξύφανση του πρώτου βιολιού μεταφέρεται τώρα στην βιόλα), αλλά προβαίνοντας συνάμα και σε αποσπασματοποίηση αυτής της άλλοτε αρραγούς τετράμετρης δομικής μονάδος σε αλληπάλληλα μονόμετρα κατά την επέκταση της συγχορδίας της τονικής σε πρώτη αναστροφή που πραγματοποιείται με την παρεμβολή και ορισμένων φευγαλέων *ποικιλματικών* (η συγχορδία ελαττωμένης εβδόμης στην άρση των μ. 13 και 14 λύνεται στην τονική έχοντας ως κοινό φθόγγο την θεμέλιό της) ή παρενθετικών συγχορδιών (μία αλλοιωμένη – με οξυμένη πέμπτη – $V_{3\#}^6/IV$ στην άρση του μ. 15). Επομένως, στο σημείο αυτό εκδηλώνεται με σαφήνεια η δομική λειτουργία της συνέχισης, αν και διόλου ανεξάρτητα από την πτωτική διαδικασία που ακολουθεί άμεσα στα μ. 16-17 ($IV - ii_5^{\#}$ [υποδεσπόζουσα με επιπρόσθετη έκτη αυξημένη: το ντο-δίεση, παρ' ότι εδώ καταγράφεται εναρμονίως ως ρε-ύφεση, λύνεται τυπικότερα με ανιόν βήμα στην επόμενη συγχορδία], $I_4^6 - V^7$) αποβλέποντας σε μία οριστική κατάληξη στην έναρξη του επόμενου μέτρου. Ωστόσο, η αναμενόμενη τέλεια πτώση αντικαθίσταται στο μ. 18 από μία απατηλή και το γεγονός αυτό επιφέρει αναπόφευκτα την διεύρυνση του δεύτερου σκέλους της προτάσεως με μία ανακατασκευασμένη συνέχιση στα μ. 18-19 ($vi, V_3^4/IV$) που συμφύεται ξανά με την επουσιωδώς παρηλλαγμένη επανάληψη της προηγούμενης (ατελέσφορης) πτωτικής διαδικασίας, προκειμένου αυτή να μπορέσει πια να αποπερατωθεί επιτυχώς στα μ. 20-22a ($ii_5^{\#} - vii^{o7}/V, I_4^6 - V^7$ και I) και να ολοκληρώσει εν τέλει το θέμα. Όπως αποδεικνύεται, ο Haydn σκόπιμα παρέκαμψε την δυνατότητα να οδηγήσει την φράση αυτή σε πέρας ήδη από το μ. 18, διότι εν τοιαύτη περιπτώσει η παρούσα πρόταση θα διεπόταν από έντονη δυσαναλογία ανάμεσα στο ιδιαίτερα εκτεταμένο πρώτο (12 μέτρων) και το πολύ πιο συμπιεσμένο δεύτερο σκέλος της (μόλις 6 μέτρων), ενώ με την απατηλή πτώση και την τροποποιημένη επανάληψη όλου του δεύτερου σκέλους της προτάσεως που αυτή επιφέρει προκύπτει τελικά ένα πολύ πιο ισορροπημένο δομικό αποτέλεσμα με 12 (6x2) έναντι 10 (3+3 και σε επικάλυψη 2+3) μέτρων.